

ԻՐԱՆՈՒՆԳ

ԼՐԱԳՐԻՐ Ա.Ջ.ԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ՉՈՐԵՔԵՇԱԲԱԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Պոլսի համար 12 ֆր. » Կեդանսի 6 ֆր. Արտատպանի համար (երկու քիտր մեկ ծրարով) Տարեկան 14, վեցամսեան 7 ֆր. Անդրկապի » 2.60 տղ վեցամս 1.50 ԿԱՆԽԻԻ ՎՃԱՐԵԼԻ	Համակ դրամ եռայլն դրկելն հետեւեալ հասցեով ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԻՐԱՆՈՒՆԳ» ԼՐԱԳՐՈՒՄ — ՎՍՈՒՆԱ (Պոլսկարիս) Редация на ВѢСТНИКЪ „И р а в у н к ъ“ ВАРНА (България)	Redaction du journal „I r a v o u n k“ V A R N A (Bulgarie)	Խմբագրութեան ուղղեալ գրութիւնք եւ չեն դրկուիր եւ յարմար դասուածները միայն կը հրատարակուին աւարտընդին կամ մասամբ: Պատկերները տղ 20 սանթիմ. երեքն աւելի անգամներու համար 20 օ/օ զեղջ կը լինի:
---	--	--	---

ՈՌԻԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐՈՒՄ

Անգղիա հարաւային Աֆրիկէի երկու հոսարակապեալութեանց գէտ պատերազմի բռնուելէն ի վեր, Չա. բի կառավարութիւնը ասիական զանազան երկիրներու մէջ դիւա. նագրական մեծ յաջողութիւններ ձեռնարկեալ. այնպէս որ նախկին ռուս վեհապետներու աւանդական աշխարհակալութեան ծրագրերը վերջին քանի մը ամիսներու մէջ գործնական հիմանց վրայ հաստա. տուցան:

Հախ՝ Ռուսիա Պարսկաստանի մէջ իրեն միակ մրցակցին, Անգլիոյ զբաղեալ վիճակէն օգտուելով, այս փորձնային ձեռք բերած ազդեցութիւնը գրեթէ ջախջախեց. ու Պարսկաստանի մի քանի նաւահաններու մարտային և այլ հաւաստիքները որ Անգլիոյ դրամական պահանջին փոխարէն գրեթէ զրա. տած էին, ազատեցան ու ուղղա. կի ռուսական ազդեցութեան տակ ընկան: Ռուսիա այս մեծ յաջողա. նակը տանելու համար բնաւ զոհ. զութիւն մը յանձն չառաւ, այլ Անգլիոյ դրամը Բարիզի դրամա. տուններէն քաշեց ու Լոնտոնի մէջ վճարեց. ըսել է թէ Գաղղիոյ դր. րամագլխովը Ռուսիա Անգլիոյ ազ. դեցութիւնը Պարսկաստանէ վանեց ու անոր տեղ ինք անցաւ:

Արդէն աւելի առաջ Ռուսիա Պարսկաստանի մէջ երկաթուղիներ. բու առանձնաշնորհումներ ձեռք բերած ու տանեալ տարիներէ ի վեր այդ գծերը շինած չըլլալէ զատ, նորաւոր գծերու շինութեան ծրագրերը ալ վերջերս ընդունիլ տուաւ Շահի կառավարութեան:

Ասոնցմէ զատ, անցեալ շարժու. հեռագրիները հաղորդեցին թէ պարսկական բանակին կազմութիւ. նը ռուս սպաներու յանձնուած է: Այս լուրին մանրամասնութեանց դիւա. առանց ծանօթացած ըլլա. լու կրնանք ըսել թէ՛ մօտ ժամա. նակի մէջ Պարսկաստանը իր հո. ղային, դրամական և զինուորական կազմակերպուելիք ուժերովը Ռու. սիոյ տրամադրութեան տակ մը. տած ու անոր աշխարհակալական

ձգտումներուն պարզ գործիք մը եղած պիտի տեսնենք, իսկ պա. տեհ ժամու մըն ալ Ռուսական նա. հանգ մը դարձած:

Ռուսիա թուրքերոյ մէջ ալ իրեն ամենավտանգաւոր մրցակիցը Անգլիան կը գտնէր. ուստի թրանս. վապի պատերազմը յարմար ու ռիթ համարեց փոքր-Ասիոյ հա. մար ալ իր աւանդական ծրագիրը իրականացնել. բայց որովհետեւ վերջին տարիներս գերմանական ազդեցութիւնը շատ զօրացած էր Պոլսոյ մէջ, եւ վիլհելմ օգտուել կուզէր տակէ, որուն վերջին ապա. ցոյցը տուաւ Պալատտի գծին մե. նաշնորհը խելով. Ռուսիա այս նոր մրցակցին կորցած պատուը շնորհաւորելով հանդերձ, անոր ազ. դեցութեան տարածման առջեւ թուաւ մը կանգնելու և Անգլիոյ կամ որիչ ու եւ պետութեան ոտնձը. գութիւնը խապաւ տրգրելու նը. պատուաւ Էլէյրիէն սկսեալ փոքր Ասիոյ գրեթէ ամբողջ հիւսիսային մասը երկաթուղիի գծերով կոպ. կասի կապելու առանձնաշնորհումը ձեռք բերել աշխատեցաւ և յաջ. ցեցաւ ալ: Սակայն պէտք չէ կար ծել թէ այդ նախագիծերը մօտ օ. րիբու մէջ ռուսական գծերով պի. տի հիւսուին. ընդհակառակը Ռու. սիոյ Սուլթանէն խրած այդ ա. ռանձնաշնորհումը անպայման կեր. պով այդ գծերու շինութեան յե. տաճգուելուն պատճառաւ պիտի ը. լայ. որովհետեւ Ռուսիա անմիջա. պէս երկաթուղիներ շինելու նպա. տակով չէր որ այդ պահանջը ը. րաւ Սուլթանին, այլ ուրիշներու շինել չտալու համար:

Ծրարագոյն Արեւելքի մէջ եւս Ռուսիա այս միջոցիս մեծ դեր կը խաղայ: Ինչպէս անցեալ շարժու. մեր քաղաքական լուրերուն մէջ տեսնուեցաւ, Ռուսիա Գոթեպէն նաւահանգիստ մը գրաւելու ձգտու. մէն հրաժարելու առերեւոյթ զիչո. ղութեան մը փոխարէն դիւանա. գիտական աւելի կարեւոր յաջողու. թիւն մը ձեռք բերաւ. այսինքն Գոթեպի կառավարութիւնը պար. տաւորեց որ ոչ մէկ պետութեան նաւահանգիստ մը տալու իրաւուն. քը չունենայ, որով թէ Ճարսին և թէ Անգլիոյ կարգիւ Բէքիւնի այն

չափ մօտ գտնուող ծովափերէն վրայ ոտք դնելու: Սիպերիոյ սահ. մանակից Չինական լայնածաւալ կայսրութեան մէջ այս միջոցիս ռուսական ազդեցութիւնը շատ զօ. րացած է: Չարի կառավարութիւ. նը տակէ օգտուել ուզելով, կան. խապաւորատեալ ծրագրերնր կա. մաց կամաց գործադրելու յարմար առիթը գտած կը նկատէ այժմ. և ահա Լիւհանէն Հօնանֆի և վալ կանէն մինչեւ մայրաքաղաքը Բէ. քին երկաթուղիներ շինելու ար. տծում թիւններ կը պահանջէ Երկ. նային կայսրութենէն: Ռուսիա այս գծերով Չինաստանը անգրապիւրի. ական մեծ գծին հետ ուղղակի կա. պելով, Սինծն Պետրոսի թոռնիկը Ս. Բիթիւրպուրկէն պիտի կրնայ ոտք գետնը չգրած մինչեւ Բէ. քին Երկնային Որդոյն հաճոյ կամ անհաճոյ այցելութիւններ ընել:

ՊԱՏԻՈՅ ԱՏԵԱՆՆԵՐՈՒ ՇՈՒՐՁ

(Շար. Ասխարդ քուշն)

Հայերու էն յատկանշական մո. լութիւնը՝ անմիութիւնը մեր յե. ղափոխական ուժերը իրարմէ ան. ջատելով, ասոնց թիւը հետզհետէ հասուց ութի, իննի:

Ասոնք զատ զատ կուսակցու. թիւներ եղան. առանձինն մար. միներ կազմուեցան և թէ եւ ի. րենց քարոզներուն նախելով, ա. տոնց ամենուն ալ ձգտումները եւ զան Հայրենիքը տաճկական բռն. նակալութենէն ազատել, բայց եւ այնպէս ոկզբունքին մէջ իրարու համամիտ այդ մարմիններ, շատ մը կենսական գործողութիւններու մէջ տրամադծապէս իրարմէ հեռա. ցան և թողուցին որ կուսակցումու. լութիւնը ծաւալ գտնէ ամեն ազ. նիւ նկատումէ և ամեն սրբութիւնէ վեր:

Նազարբէգի ջախջախում տի. րապետութեան վրայ, Դաշնակցու. կաններ ամբարցոյցին իրենց մարտ. կոցները և նոր Հիշակահաններ ծր. նունդ առին: Ասոնք որքան թուր. քին, նոյնքան և աւելի իրարու գէտ կուեցան, թէեւ երկուքին ալ իտեալը Հայրենիքի ազատութիւնն էր և հետեւաբար սկզբամբ գի. րար հալածելու, զիրար անուա. նարկելու ոչինչ պատճառ չունէին: Ճիշդ այն ատեւ, որ Նազար-

բէգեաններ իրենց փառաց դա. գաթնակէտը հասած էին և ահա. բեկչո գնդակի ազդեցութեան նը. քեւ հազարաւոր ոսկիներ կուգա. յին կը թափէին մասնաւորապէս թուրք ոտանին մէջ Հիշակեան կեդր. վարչութեան ձեռքը, ոչ ոք մտքէն կանցունէր թէ ատոնցմէ մէկ երկուքը կամ ցած ոճրագոր. ծութեամբ մը հայապառնի վիա. ցող աւերակներուն սահմանաւ զրամի կարեւոր մասը դէս ու դէժ կը վառնէին և կամ ցած համա. կերպութեամբ մը Նազարբէգեան սիրակցորդ ամուրի հաճոյքներուն կը նուիրէին:

Դամանակներն անցան. Նոր Հըն չակահանները կողմէ հինին և հի. նին կողմէն ալ նորին գէտ ահռելի ամբաստանութիւններ եղան. բայց ժողովուրդի մեծ մասէն համար մինչեւ այսօր տեղիք ունէ մնաց սա կարեւոր կէտը թէ մի Է բուն յանցաւորը. Նազարբէգեան կեդ. րոնը թէ ոչ այն մէկ քանիններ որ միջոց մը Պոլսոյ մէջ առանձին կը գործէին: Երկար տարիներ մը ակի ըրինք երկու կողմին ալ կըր. կուցները ու այս մորմոքիչ ուն. կնդրութեամբ համոզուելով հան. դերձ թէ ատոնց մէջ պատահած են մէկէ աւելի սրիկայական ղեղ. ծումներ, թողուցինք որ ամենքն ալ ասպարէզին վրայ երգեն դար. ձեալ իրենց յաւիտենական յանկեր զը յանուն բազմաշարչար Հայաս. տանի և յեղափոխութեան:

Ինչո՞ւ:

Որովհետեւ լուրջ քննութիւն մը չը կատարուեցաւ և Արտասահմա. նի հայութիւնը բացարձակապէս պարտազանց գտնուեցաւ իր գե. րին մէջ: Հայութեան այդ փըշ. րաւքն էր, որ աղատօրէն կրնար խնդիր քննութեան ենթարկել ու վերջնականապէս խախտաւոր ձեռ. նաժուները, մինչդեռ պղատոնա. կան ախով մը բաւականացաւ:

Դաշնակցականներ մէկէ աւելի անմեղ արեւներ թափելէ յետոյ, օր մըն ալ ելան Արփիարը սպան. նելու: Արփիարին գէտ տարածուած լուրերը շատ գէշ էին. մասնու. թեան, դուաճանութեան աղտոտ ամբաստանութեան տակ կը տքար,

ինքը կը վերաբերէր Հնչակեան կուսակցութեան և հարուածը կուգար Դաշնակցութենէն: Զարմանալի է, որ Դաշնակցականներ փոխանակ իրենց ձեռք անցուցած սօքիւմէնտերը, զորս այսօր կը հրատարակեն, Հնչակեան կուսակցութեան ներկայացնելով, յանձնարարելու, որ լուրջ քննութենէ մը յետոյ իր մէջէն վճռուէ և կամ պէտք եղած պատիժը տնօրինէ այդ ազատութեամբ նկատմամբ, ինք՝ կեղծ մուծին մէջ, սուսիկ բուսիկ գործադրել իր որոշումը և ասով իրմէ ոչ նուազ կարելու ու մեծ կուսակցութեան մը իրաւունքը յայտնաբերելու բռնաբարելու: Այս բռնաբարում, որ անգիտութենէ աւելի, դէպքերու բնական ընթացքով՝ մասնաւոր նկատմամբ վերագրել բանաւոր կը թուի, քիչ մնաց եղբայրասպան կռիւի մը պատճառ պիտի ըլլար, և հետեւեալ օրը Հնչակեաններ ու Դաշնակցականներ զիրար ըզկտէին Պոլսոյ մէջ:

Անկէ ի վեր տարիներ անցան: Դաշնակցականներ թէ պաշտօնապէս և թէ՛ ոչ պաշտօնապէս հետզհետէ ընդլայնեցին իրենց տնտեսականութեանց շրջանակը: անոր մէջ առին նաեւ նոր Հնչակեաններու կարողութեան մեծ մասը: այս վերջիններն ալ խուլ կերպով սկսեցին ամբաստանել Դաշնակցականները իբրեւ Ռուսական մեքենայութեանց գործիքներ: այն պէս որ մէկը միւսէն աւելի ազատութեամբ տնտեսութենէն հրապարակապէս կը դժգոհեցին, առանց սակայն խնդիր բեր ըսանքէն հանելով գործնական հողի վրայ դնելու:

Հինգ տարի կընէ որ մտիկ կընենք այս ամենը բայց երբ մինչեւ հիմայ զրապէս ասոնք քննելու եւ իրաց ներքին վիճակը ժողովուրդին իմացնելու համար ոչինչ ձեռնարկ չէ՝ եղած, որին է յանցանքը:

Ընդունինք պահ մը թէ յեղափոխականները իրենց համար մասնաւոր կարգ ու սարք մը ունին, որոնցով կը քննեն ու կորոշեն ո եւ է՝ ծանրակշիւ գործ, մինչեւ իսկ մէկին մահուան դատաւարութիւնը, յստակ, որոշ. անթույլատու և միօրինակ կարգ ու սարք մը, ինչպէս որ պէտք է:

Նայի թէ մենք ատանկ դատաւարութեան մէկ օրինակն անգամ չը անտեսք ոչ Նազարբեկեան ներու այն զեղծութիւններուն մէջ, որոնց ակնարկեցինք վերեւ և ոչ ալ Դաշնակցականներու շրջանակին մէջ պատահած այն ազատութեան թեմանց առկիւ, որոնց այսօր տըխուր արձագանքը կը լսուի ամենուրեք հզօր շնչով մը: Ու յետոյ եթէ Դաշնակցութեան երկրորդ բերանը պիտի համարենք տեղական լրճուկ թերթը, իրաւ որ շատ հակասական պիտի գտնենք Դաշնակցութեան ընթացքը երկու նշանակելի խնդիրներու մէջ, ս.

րոնք օրուան հրատապ խնդիրները եղած են հրապարակին վրայ եւ որոնք շատ կը խախտեն յեղափոխական տիպիքին նիւթական ու բարոյական ուղեկցութեան հիմերը:

Այդ թերթը կըսէ «Արիւմը դատաւան էր և հետեւաբար Դաշնակցութիւնը որոշեց սպաննել զանի և այդ որոշումը ո եւ է պատուոյ տեսանի քննութեան չենթարկուիր»: Ուրիշ ահլ մըն ալ ըսել կուզէ «Պ. քաղաքի 28 անտուկը Դաշնակցութեան կը պատկոնէր և հետեւաբար այդ գողութեան հարցըն ալ Դաշնակցութեան կը վերաբերի ու ոչ ոք խառնուելու իրաւունք ունի»:

Լաւ, եթէ Դաշնակցութեան վերաբերող ո եւ է խնդրոյ եւ ո եւ է մէկին համար ուրիշ մէկը խառնուելու իրաւունք չ'ունի, հապաինչո՛ւ, ինք Դաշնակցութիւնը Հընչակեաններու վերաբերող մարդու մը արարքները քննելու հողը իր վրայ կառնէ եւ ասոնց նայի իսկ դատաւարութիւնը հնչակեաններուն յանձնելու, այդ մարդուն սրտին դանակ մը մխել կուտայ ու մինչեւ այսօր ալ անոնց կը զլանայ իրենց ընկերով վրայ ծանրացող ամբաստանութիւնները պաշտօնապէս քննելու միջոցն անգամ: Արիւմը սպաննելու մէջ, հանրութեան շահը վեր համարել աւանդական և իրաւունք կուտայ մինչեւ կուսակցական շահերէ, իսկ Դաշնակցական շրջանակներու մէջ կատարուած ո եւ է զեղծութիւնը պարտկելու համար կուսակցական նկատմամբ վեր համարել հանրութեան շահէն, «այս չէ՛» անպարտին կատարել ուղած դերը:

Բայց որին է յանցանքը: Վառնե (Մնացեալը յաջորդող)

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Բարիկ, 8 ապրիլ 1900

Ամբողջ Բարիկ հիւրամեծարքի պատասխանութեան մէջ է. . . Զայն մը միայն այդ խորհրդաւոր իրարանցումի պահուն «սահաւորիկ ծուցահանդէսը» . . . Դրանքայէքի պաշտօնական արարողութիւններն պիտի կատարուին, ապրիլի կէսին: Ծուցամով գարունը, գիտե՛մ. . . ինչո՞ւ իր օրին չեբեաց: Ամեն «նազելի» ամական կրողներ կը դրժնէ ալապէս, ու կը սիրեն երկիւր քանի մը օր վերջ, կատարուելիք տօնի ու հարսանիքի սեղանին շուրջ, ու անուշիկ ժպիտը լինի. . . միակ քաւութիւնը այդ անմեղունակ դրժանքին:

Ապրիլ 14ը, դարունի եւ ցուցահանդէսի բացումի օրը պիտի ըլլայ միանգամայն:

Թողունք գարունն իր նազանքին, Բարիկն իր հեղանքին. . . անդին պարտականութեան անարկու ձայնը մեզի աշխատութեան կը հրաւիրէ:

Բարիկի հայ երիտասարդութիւնը պիտի շարժի վերջապէս իւրաքանչիւրը իր աստիճանին, պաշտօնին, գիրքին, համաձայն «քաղաքը» լինելու հայկական գովելի բարեմասնութիւններուն աշխարհի առջեւ:

Աշխարհի առջեւ կողմէն մարդիկ պի-

տի գան, զիտող ու դատող ընտրուած դասակարգը:

Ընկերներուս կուղղեմ իմ կողմ, միտենք պարտաճանաչութեան դասերու պէտք չունին. անոնք ուսանողներ են կամ հրապարակագիր, որք հայ գրականութիւնն ճանչցնելով օտարութեան, իրենց գերը լիովին կը կատարեն, զե՛ր, որ՝ հիշողութիւն պիտի թարգմանեմ, զիրենք հայութեան յեղափոխականը պիտի անուանեմ:

Ընկերներուս կուղղեմ իմ կողմ, եւ կ'որոտամ իրենց ականջն ի վար «Ահա-ւասիկ աշխատութեան օրերը. . .» սակայն որոնք են ընկերներս:

Ունար՝ աշխատուորն ըրած է զիս ժամանակի մտաւոր, պարտականութեան եւ պատիւի սէրը միեց խորհրդի ծառայիներու, հրապարակին վրայ, արուարձաններու խորն ճարել պատառը ազատութեան իմ կեանքին: Թաճախորդին հետ խօսելու հայ ազգի անցեալի փառքին եւ ներկայի ճգնաժգին վրայ, ճանչցնել անոնց հայը, ու ճանչնալ անոնց ներքին կեանքն ու իզուր փոխադարձութիւնը:

Ընկերներս, փողոցի չարքաշ բաղդակիցներս են:

Ամենքս ալ ճանչցուած Թարիկի է՛ն անձանթ խաւերուն մէջ, յարգանքով կողմնենք աշխատող հայը ու իրենց սուտը կը դնեն մեր ափին մէջ:

Հայ անուոր իբրեւ անհպելի եւ սրբազան զբաժն, մեզ պահպանեց Տրէյֆիսի ինքզինքն ամենատաք յուզումի ժամանակ. մոլեռանդ պապականն, հրէստեացը կը մեղմանար հայ անուոր յուզիչ տպաւորութենէն. ու ժամերով կուզէր խօսիլ:

Զբաղու մի մատչելիութիւնը աշխատող հայը կը մէջ հոն, ու որ ուտող, մխող բազմութիւնը խոնուած է:

Անոր ձեռքի զամբիւղը իբրեւ ազատանցքի վկայական, իրաւունք կուտայ միտ գործել թատրոնն ու երեկոյթներու սրահ՝ մեծ սրճարաններ ու աւուրներ, պարասրահ ու խաղաարահ հասարակաց՝ եւ մասնաւորի տուներ, քեզի կրողներն իբրեւ հաստատութեան ծանօթ եւ վարժ գէմք. քեզի հետ զաւեշներ, կատակներ, խաղեր կը թափեն, քու գալուզ կրտսանն զըւարճանալու համար եւ կամ լսելու համար լուրջ պատմութիւններ. վերջապէս հայի կեանքով շատ կը հետաքրքրուին:

Գաղղիացիին ամենէն մեծ հաճոյքն է խօսիլ հայ աշխատողին հետ. անոր զըրաւիչ դէմքը, սուռիկ աչքերն, արծուի քիթն, արեւելքի յուզիչ, թիւղիչ դիմագիծն՝ արտաքին թարգմաններն են ներքին մարդուն:

Հայ գրիչը գրով կը ճանչցունէ հայ գրականութիւնը եւ պատմութիւնը հին եւ նոր. . . դէմքեր, խորհող, զըտող, սանգոնդ. պատուաբեր հնարողը արուեստագէտը եւ այլն:

Հայ գրողի պարտականութիւնն է այդ:

Դրող յեղափոխականը, հայ վաճառողը, գործող, տընող, անձամբ կուտայ սովուն նկարագրի փորձեր. նա՛ մուսնետիկը հայ կեանքի պատմութեան, անոր նիստ ու կացը, խորհրդաւոր հայեացքը, համոզելի փաստերը, խօսակցութեան վաղեւու ձեւն ու ոճ, իմաստալից եւ լսողական ասացուածներն, ժպիտն ու ծիծաղ, բաղձանքներն, յայտնաբերող գէպի բարին ճաշակը՝ գեղեցիկն. . . գաղափարներն ալաքան ազնիւ ու սիրուն, եւ այն ալ թագնուած առ աչա կոպիտ կարծած վաճառողի հոգւոյն խորն, սրտի մէջ մի ծալքին մէջ, հայրենիքի առկայծող հըրդեհող բոցը անոր կուրծքին տակ լինչ անակնուշիկ, բարեբա՛ր տպաւորութիւն կը թողուն խօսակից օտարակա նին վրայ:

Հայութիւնը՝ իր անեղծ ալպարով,

ուսումնասիրող ֆանսական միտքը ճշգրիտ, կենդանի, որոշ ու պայծառ գաղափար կը կազմէ Արեւելքի անպէն Պօէրի մասին:

«Եթէ Թրանսպալի կանխապարտութեան միջոցներուն քաղաքն ու նիւար հայը, նա, եթէ կիսով զինուած լինէր ու պատրաստ, կըսէր Գաղղիացիի մը, պատմելով անոր Զէյթունի վերջի պատերազմը աշխարհ քանի մը տարի առաջ իմացած պիտի ըլլար Պօէրեբու գոյութիւնը Արեւելքի մէջ, հայ անուորն տակ»:

Առանց վայրկեան մը կորսնցնելու կը թոյլինք սրճարանէ սրճարան, ամեն հարցնողին սուր եւ կարուկ պատասխան մը, մէկուն նշանացի խորհրդաւոր շարժում մը կընկուտնք ու կանցնինք եւ անոնք իրարու կըսեն. «սա պատուի մարդիկն են, աշխատութեան լիկն ունենք» եւ. մին միւսին կը պատմէ հայ կեանքէն գիտցածը:

Տեսէք հոն ընկերներ, Սէնի ափաց երկու կողմերն, հոն մեր աշխատութեան վայրերն պիտի լինին, ահա սիկ ծուցահանդէսը:

Ինք. շահը թող չկուրցնէ մեզի: Ամեն ազգի ընտրուած անձնաւորութիւններն միջոցով պիտի ճանչնան հայի բնական, գովելի ձիւքներն, որոնք գրիչով լին գրուի, ու եւ է լեզուով չեն թարգմանուիր. մեր ազնուապետական վարմունքն, անընկճելի յամառ կամք ագնիւ ազգի մը ճետ լինելնիս պիտի ապացուցանեն: Ահա մեր պարտականութիւնն:

Ամեն ազգ իր ցուցարածինն ունի թաղաքական դիրքի բերումով. Հոն պիտի գնէ արհեստի, հանձնարի արդիւնք հնար ու գիւտ: Ամենուրեք է մեր ազգի ցուցարածինն, եւ մենք ցուցադրող: Մենք պիտի լինինք պատկերը անաղարտ, անստղիտ, հայելին հայութեան իմեզ պիտի տեսնեն հայն ու Հայաստանը:

Թէեւ հագուած պարզ ու անյուրախ խաւերով եւս գիտութիւններն ենք ընդհանրապէս ազգի զաւակներն: քանիք գուր չարժեք վիզ ու գլուխ ծռելով: Աշխարհի համակարգութիւնը գերաւորեալ եւ ցոյց տանք թէ Ազատութեան արժանի Ազգի մը ներկայացուցիչներն ենք:

Մեր խօսքերն որքան անպաճոյճ, մեր իրողերն որքան վայրենի, անոնք շատ բնական պիտի գտնեն, անտառի խորն երգող պլուզի վայրի գեղեցիկներն նման:

Սակայն, ընկերներ, մեզմէ ինչ որ կը պահանջուի: քաջութիւն ունենալու ենք ի հանդէս ամենու հայ անուոր պատուի միակ սիրտն, ազգութեան փառքին ու ապագային համար. այդ ալ մեր նուիրական պարտականութիւնն է: անձնական շահերը պահ մը զոհենք եւ խոյս տանք ամենափոքրիկ վէճ ու կաքէ յաջողած պիտի լինինք մեր գրիչն մէջ, անգիր գպիւրներն, անգիր յեղափոխական լինելով հայութեան:

Հմայեալ Աւատուոր

1800-1900

ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԱՐԺՈՒՄ

Ամբողջ քաղաքակիրթ աշխարհի, եւ. գրեթէ տիեզերքի բաղձ ու ճակատագիրը ներկային մէջ իրենց ձեռքը բռնող վեց մեծ աղբերու եւ պետութեանց անցեալ հայրիւր տարուան մէջ կրած քաղաքական փոփոխութիւնները համառօտ անցնել յետոյ, հարկ չենք տեսներ մնացեալներուն պատմական տեսութեանցը որոնք մարդ-

կուլտան ճակատագրին վրայ գը-
րէթէ շունին նշանակելի անգղեցու
թին մը եւ իրենց հեղինակութիւն
ընտանեակի շրջանի մը մէջ
կը մնայ :

Պատմական շարժումներու հա-
կիրճ տեսութիւններն յետոյ ժողով-
քաւրու մտաւորական յառաջդիմու-
թեան իր ամեն ճիւղերովը-վրայ
հայեացք մը նետել տեսլորդ չենք
տեսներ : քանի որ անցեալ դարուն
ուսումնական յառաջդիմութիւնն
այ մեծ կապ ունի մարդկային ըն-
կերթեան բարոյականին եւ կեանքի
պայմաններուն հետ :

Նախ առնելով գրական մասը
պէտք է խոստովանենք թէ անց
եալ դարը մատենագրութեան մէջ
անհամեմատ վար եղաւ քան Հռով-
մէական եւ օսմանական ոսկեդարը :
մինչդեռ գրականութեան մէջ ալ գե-
րադանց քան ամեն պատմական
շրջան :

1800-1900 թ. տեսողութեան մէջ
գաղղիոյ մատենագրական եւ գրա-
կան շրջաններու մէջ գլխաւոր տե-
ղը իր տրուի Տիկին Սքալ Շա-
րապրիսան, Լամարտին վիկոր չիւ-
կո իրեն վիպասան քերթողք : Իսկ
երկրորդականութեան մէջ Լուի Գոշ-
թիւ եւ Պէրսանդէ :

Վիպասանական ճիւղը գերազան-
ցապէս մշակեցին Ալեքսանդր Տիւ-
մա հայր եւ որդի եւ ժողով Սան,
Պալլոք, Էտմոնտ Ալպու Ամէտէ
Այար Օգթով Գէօրջի Զօլա Էսայք :
Պատմական մշակութեան նշանա-
ւոր շնորհները առնելով միայն
կուսենանք Կիլգո Միլլէ Սիմոն Լոր
Սիլվանտի Օլիւսթիթիէր եւ հեղաւոր
ըն Ամէտէ Թիէր :

Առնցմէ դատ նշանակելի պատ-
մաններուն մէջ կան նաեւ Հանրի
Մարքէն եւ Լուի Պլան որոնք սա-
կայն պահանջուած անկողմնակա-
լութիւնը չունեցան :

Իսկ ամենէն համարաւորը եւ
զու Ատօֆ Թիէր առաջին նախա-
գահ երրորդ հանրապետութեան :
Իմաստասիրական եւ ճարտարա-
խօսական ճիւղը Գաղղիոյ մէջ եւ
րեք տարբեր ուղղութիւն ունեցաւ
ազգային համայնարանական եւ
հակա-կրօնական :

Առաջինին մէջ նշանաւոր են Տը
Պոնալ, Լամբէ, Պոտէն Աբրան եւ
Աֆրը Արքեպիսկոպոս Բարթոլ-
թիս համալսարանական իմաստաս-
րութիւնը նիւթականութիւնը ձգե-
լով կը հետեւէր դէպի հոգեկանու-
թեան ուր յիշատակելի են Գու-
զէն, Սէնէ, Տոմիտի, Իսկ հակա
կրօնականութեան համար Միշլը
Էտկար Գիլէն Ռենան եւ այլք :

Անցեալ դարուն մէջ Անգղիոյ
Սկոթլանդ մտաւորական յառաջդի-
մութեան գլխաւոր մղողներն ու
գաղղիւրը եղած են Վոլթըր Սգոդ-
փոն Պէլէ, Լորտ Պայրն որ Միւի
Թարնանց վանքին մէջ մնաց հա-
յերէն սորվելու համար, յետոյ
մասնակցեցաւ Յունական անկա-
խօնութեան պատերազմին եւ մեծաւ

Միստրուկի մէջ, Թովմաս Մուր
Շէլլի Եւանկ, Օլիվէր Կոլտսթիթ
—եւ այլք :

Իսկ քերթողութեան մէջ կը
համարուին Միս Գէլիգիա Հիմէն.
Էլիզա Լէնարն, Գարօլին Նորթը
որ քերթողութեան Լորտ Պայրը-
նը ըսուած է :

Իսկ վիպասանական ճիւղին մէջ
այ ոչ ոք չէ կրցած հաւասարիւ
Վոլթըր Սգոդի իրմէն վերջը իւ-
րեւ անուանի վիպասան կը նը-
կատուին Պիլլէր, Տիէրէնս, եւ
Թէքէրէ :

Անգղիա ունեցած է նաեւ իր
նշանաւոր պատմագիրները յոնէին
Շուրոն Գարնէր եւ Ճոն Լինկոլա
Իրբեւ ազգային պատմիչներ, Հու-
լամ Նէվիլ Դիտլէր :

Գերմանիոյ գրական պատմու-
թեան էջերը կը դարձան Օլիւսթի
Դիւսմի, Հէրմէս, Հէֆիլը, Ժոն
Բօլ եւ Ֆրէտէրիկ Ռիխթեր, ու-
րուն յաջորդները եղած են Էռ-
նսթի վալկէր, Լանկպայն, եւ
Ֆրիկկէ :

Իսկ պատմական վիպասանե-
րը մեծապէս առատ են Շէլլէր եւ
Կէօթէն յետոյ կուգան Ֆրէտէրիկ
Նովալ Շէլլիլ եղբայրները : Հայ-
րենական քերթուածներու մէջ ա-
նուանի են Ֆէօնիւր, Առնէ, Ուհ-
լանտ, Ռիխթեր :

Գերմանիոյ գրական անձնու-
րութեան մէջ կարեւոր տեղեր ալ
կը բռնեն Լուի Թադաւոր Պաւեր
Իայի եւ Ժոն Թագաւոր Սաքս-
նիոյ :

Աստորիական մասը ալ կրնայ
պարծիլ իր ֆրիստիան Գիտլիցով
Ալեքսանդր Ալեքսպէրկով Լատիս-
լա ֆէրքէր : Իսկ քերթողութեան ըլ-
լալով Աւստրիոյ մէջ փայլած են Ռա-
քիլ, Առնէգա, Պէրդէնս, եւ
Կոմսուհին Ինա :

Պատմական ճիւղը Գերմանիոյ
մէջ զարգացուցած են Պէրտոլտ
Շէլլէր Ռոտթէր :

Իտալիոյ մասին խօսելով այդ
ազգին գրական մասին մէջ քեր-
թողներուն մեծ տեղ մը տրուած ըլ-
լալը կը տեսնենք :

Անցեալ դարուն մէջ մեծապէս
ծաղկած են Ալֆիէրի, Փենդէմոն-
տէ Պէլլոգգի, Ֆոսթօ, Սիլվիոյ
ֆէլլիքս Թոմազո Կրոսսի, Յոան-
չիւքա տէ Ռիմինի, Փիէտրօ ճի-
աննոնէ որոնք իրենք քերթող եւ
ողբերգու ու քնարիկական փայլած
են : Իսկ վիպասանութեան մէջ
Մանտին Տ'Արիէլիս եւ Կրոսսի
Տալլ Օնկարօ, Պորելլի, Գորինա,
Մոստեկացցա, Պէլլիքս, Ամի-
չիս :

Պատմական ճիւղին մէջ նշանա-
ւոր են Ճիպարարիօ Ճիաննօնէ, Կոմ-
սին Սանդա Ռօզո, Սքլոֆիս, Դու-
լօ Պոդգալ, Գալլէգա, եւ այլք :
Ռոմանտիստ ալ անցեալ դարուն
մէջ ունեցած է իր նշանաւոր բազ-
մաճիւղ գրիչները որոնց մէջ կը
տեսնենք Ֆրիլով առականօս Օ-
գերով ողբերգու : Տէրֆալին Ռոգ-
տոփոյին փուլքին, Երթով Լէրմէն-
թօֆ Դուրկէնիէֆ :

Պատմական մասին մէջ կը տես-
նուին Քարամզին, Սոլովիէֆ եւ
Փոլէփոյ :

Իսկ իմաստասիրական ճիւղին

մէջ առաջ կուգան իվան Գիլէյէ-
վսքի Քոմիաքով, եւ Փոկստին,
Լէսսէվիչ :

Նաեւ ոչ նուազ նշանաւոր Կոմս
Լէօն Թոլսթոյ :
(Մնացեալը յաջորդով)

ԻՐԱՆԻԱՆԻ ՊԱՏՄԱՆԵՐԸ

Պ. Զարեհ Պէշիբեան. — Զեր նամա-
կը չհրատարակուի լեզուին բացար-
ձակ անկանոնութեան պատճառաւ : Ե-
րով այս անգամ կըսէք. «Ալթըրմա-
գեան իսլամագրութեան մէջ կասկա-
ծուած անձերու հետ անձնական առեւ-
տուր եւ սերտ բարեկամութիւն ունե-
նալուն պատճառաւ կասկածելի է : Ա-
նոր կասկածելի ըլլալուն պատճառաւ ա-
ռաջ այս կերպով չէիք բացատրեր : ա-
յլ ձեր բացատրութեան ձեւը փոխ-
ուած է : Բայց քանի որ ուրիշներ զին-
քը իբր յանցաւոր կամբաստանին հրա-
պարակաւ եւ դուք ալ իրօք կասկածե-
լի կը գտնէք. ի՞նչ հարկ կըստիպէր
Ձեզ որ կասկածելի անձ մը պաշտպա-
նէք եւ անոր առկա ձգուած մէկ պս-
հանջը դանձելու ճիգեր թափէք : Նոյն
իսկ ձեր խօսքով եթէ Ալթըրմագ-
եան իսլամագրութեան մէջ կասկածելի
նկատուած անձերու հետ սերտ յարա-
բերութիւն ունենալուն համար ինքն
ալ կասկածելի է, ձեր այս կասկածելի-
ին առկախելով դարձրէք գանձելու հա-
մար րբա՞ծ Գոնքը կասկածելի չի կրնա՞ր
ըլլալ : Եթէ իրօք տաք տարիք ի վեր
Ալթըրմագեան ձեզ բարեկամ էր, ու
այս անգամ քանի որ զինք կասկածելի
գտած էիք, խոհեմութիւնը պարտք
չէ՞ր դնէր ձեր վրայ որ գտնէ պահ մը
այդ կասկածելի բարեկամէն զգուշանա-
լիք :

— Տ. Ա. Կ. Լօնտոն. — Զեր «Կեզ
գործիչներուն» վերնադրով յօդուածի
նիւթը վերջերս շատ յեղիշտած է :
ուստի չենք հրատարակեր :

— Տ. Ե. Գ. Լոնդէ Մէս. — «Դրօշա-
կի» խմբագրութեան ուղղիւ «Բաց նա-
մակ»ը ստացանք : Պ. Արփիարը այսօր
ամբաստանուած մըն է. մեզ անկ չէ
կանխել զինքը արդարացնելու : այդ
պարտքը ու իրաւունքը իրեն ու իր
կուսակցութեան կ'վերաբերին : Մենք իւ-
սեցինք Դրօշակը. համբերութիւն պի-
տի ունենանք լսելու Արփիարն ալ :
անկէ վերջ ամենայն անկողմնակալու-
թեամբ մեր գաղափարները կրնանք
ընել : Այժմ մեր իրաւունքն է միայն
էն կարճ ճամբան ընտրել : այսինքն
պատուոյ առեւան պահանջել :

ԼՐԱՔԱՂ

Պոլսէն հեռագրու թայմի հա-
ղորդուած է Հնչակեան մասնախում
բի կողմէ Օրմանեանի եւ Արթին
փաշայի տրուած սպառնական նա-
մակը որ հետեւելու է :

«Օրմանեան սրբազանը նորէն կը հը-
րաժարի պատրիարքութենէ, եւ ձեր
Վսեմութիւնը նորէն ոգի ի բռնի կ'աշ-
խատի հրաժարականը ետ առնել տալու
համար : Մեր Ազգային Սահմանադրու-
թիւնը եւ մեր եկեղեցական օրէնքնե-
րը երբէք այնքան բրտօրէն բռնաբար-
ուած չեն ու մեր ազգը երբէք այն-
քան հալածուած ու այնքան վայրագօ-
րէն խոշտանգուած չէր որքան Օրման-
եան սրբազանի պատրիարքութեան եւ
ձեր Վսեմութեան վարչապետութեան
օրով : Հնչակեան Յեղափոխական Մաս-
նախումբը ներկայիս կ'ազգարարէ ձեր
Վսեմութեան իր որոշումը : որ է թէ
Օրմանեան սրբազան պարտի հետեւալ
պատրիարքութենէ, եւ ձեր Վսեմու-
թիւնը՝ ազգային վարչապետութենէն :

Եթէ ոչ երկուք ալ մահու պատժին
պիտի ենթարկուիք : Մասնախումբս
կ'ազգարարէ ձեզի որ եթէ մասնու-
թեամբ կամ այս նամակը հաղորդելով,
մեր ազգակիցները նորէն ենթարկուին
չարչարանքի ու հալածանքի, ձեր Վսե-
մութիւնը պատասխանատու պիտի
բռնուի եւ պիտի սպաննուի : »

— Հայազգի նշանաւոր փորագ-
րիչ Տ. Էտկար Շահին ինչպէս
ծանուցած էինք, իր գործերէն բա-
նի մը կտորները ցուցադրած է Լօն-
տոնի Նկարիչ-փորագրիչներու Ար-
քայական ընկերութեան տարեկան
ցուցահանգէսին մէջ : Անգլիոյ ոս-
տանին օրաթերթերը շարաթա-
թերթերը, գաւառական լրագիր-
ները ամենքն ալ գովեստով կը
խօսին Հայազգի արուեստագէտին
գործերուն վրայ : Թայմը Տ. Է-
թօի եւ Տ. Էտկար Շահինի գոր-
ծերը ամենէն աւելի կը գնահատէ :
Սքոթլանդը շարաթաթերթերը մէջ
այոց սա տողերը կը նուիրէ «Տ.
Շահինի» որ Անգլիա նոր եկած է
աշխատութիւնները ցուցահանգէ-
սին ամենէն շահեկան յատկանիշը
կը կազմեն : »

Գեղարուեստական մեծ թերթ
մ'ալ Տ. Շահինի մէկ քանի նկար-
ները պիտի արտատպէ :

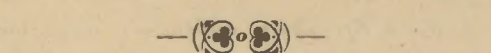
— Լոնտոնի թերթերը անցեալ
շաբթու հրատարակեցին թէ չոր
մրգեղէններու վաճառական ֆրիստա
փոր Պալեան որ Լոնտոնի Սէնթ
— Ճորճ Թալին քաղաքային խոր-
հրդին անգամ ընտրուած էր, եւ
յառաջիկայ երեսփոխանական ընտ-
րութեանց միջոցին ալ նոյն շրջա-
նակին ազատական ու արմատական
ներու որոշած ընտրելին էր : Ոս-
տիկանութեան կողմէ կը փնտրու-
ուի 5000 անգղ. ոսկիի արժողու-
թեամբ մարգարիտ առած փախած
ըլլալու ամբաստանութեամբ :

Ք. Պալեան մարգարտավաճառի
մը երթալով անկից մարգարիտ
կուղէ տանիլ ցոյց տալու համար,
ըսելով թէ քաղաքային խորհրդին
իր անդամակիցներէն յանձնախումբ
մը երեւելի կնոջ մը նուէր ընելու
համար իրեն յանձնած է յարմար
ընծայ մը որոշել : Պալեան մար-
գարիտները առնելով անմիջապէս
կերթալ Լոնտոնի Պարսկական դեր
— հրապարտու Պ. Ներսէսեանի որ-
մէ 2000 ոսկի առնելով մարգարիտ
ները գրաւ կը դնէ եւ կանքեւու
թանայ : Այժմ ոստիկանութիւնը
այդ մարգարիտները Տ. Նէրսէս-
եանի քովէն կը գրաւէ :

Լոնտոնի քաղաքային խորհուր-
դը Պալեանը անդամակցութենէ
ջնջած է :

— Կիրակի օր Ազգ. վարժարանի
մէջ տեղի ունեցած Որբախնամ
ընկ. ընդհ. ժողովի քուէարկու-
թեամբ յիշեալ ընկ. գործ ժողով
մը լնարուած է հետեւեալ անձնա-
ւորութիւններէ :

Պատ. Աբրահամ Ամիրխանեանց
Խաչատուր Ազնուորեան
Յովսէփ Բարսամեան
Թարութիւն Ճանկիւլեան
Թակուր Աղաժեան

ԹԻՒՐԲԻԱ ՆԱԿԱՏԻՍԱԹԸ

Սթանպոլիսի 2 թա-
րիսի ալընան թէլեկրաֆ ակթիոն
քի հաժմատիւնի վերմիշ տիր :

Րուս էլիսի կովկասիստա պու-
լընան մուհաճիր էրմէնիւերին թիւր
քիսայա գապուլ օլընուպի միւլը-
լէրինին իստէ օլընմասընա տալիւր
թալէպինի գաթիէն կէրի ալմըշ
տըր : Ֆազաթ բասաթօրթսըզ սի-
նօրան կէշիւմէսինիտէ շէտիտէն
թալէպ իտիօր :

Միս կաթողիկոս ինթիսապը
թէէլիսի օլընմըշ տըր :

Էրմէնի Բաթրիգին իսթիֆասը-
նը կէրի ալտըրմագ իշիւն Երմըզ
տա զիյատէսի իլէ չարչըրմագտա
տըր : Ֆազաթ բաթրիգ իսթիֆա-
սընա իսրար իտիօր :

— Թիւրք հիւքիւմէթի մալիյէ ա-
լըզլըրնտան հասըլ օլան պօրճ.
լարընը էօտէմէք իշիւն Երմէնի
քօնսօլիտ չըզարմաք նիլէթինտէ
օլտըրընը սէօլլէնմէկտէ տիր :

— Կապկասիստան Երեւան ճիվար
լարընտան 7500 խանէ իսլամ
թիւրքիսայ հիւքիւմէթ իթմէք իշիւն
միւստատէ թալէպ իթմիշէր :

— Սալթանըն խասաթ օրտուր-
նըն էրթիւրիլ մըզըզըլը սիւվարի
ալալընա զամմ օլմագ իւզէրէ պու-
աէֆա մէշուր Գարա-Քէշէլի ա-
լիւրէթինտէն պիւր պէօլիւք տահա
թէշէլի օլընմըշ տըր :

— Թիւրքիստա իսթիթօ, կապ-
քիպրիթ մէ սիկարա քեաղըրտարր
րէթի իսթիթէք իշիւն Պապը Ալիյէ
վերիւմիշ պիւր իսթիթաալը թէտ-
գիք օլընմագտա օլուպ սիկարա
քեաղըրը իշիւն օլան թէշէլիք գա-
պուլ օլընմըշ տըր :

— Ալընան սօն հաժմատիւնէն նա-
զարէն Անտօլընուլըն չըմալ վիւա-
յէթլէրի իշիւն Ռուսիա վէ թիւր-
քիս պէնիւնտէ մալիւմ օլան մու-
գապէշնամէնին Սուլթանըն իմզալտ
մասընա լիւուզապիլ, Ռուսիստա
պուլնտան պէօլլէ կովկասիստա
պուլընան էրմէնի մուհաճիրէրին
ալտէթիինի մէսէլէ իթմէլէնէկինէ
սէօլ վերմիշ տիր :

— Իսլահը մալիյէ գօմիսիօնը
թիւրքիստա էօշիւր վերկիսինին
զամմընը գարալաշտըրմըշ օլուպ
Սուլթան իշպու գարալըն իճրասը
նը էմը իթմիշ տիր :

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

—(—)

Պուլկար հարպիյէ նազըրը Մի-
րալայ փափրիքօֆ Ջարըն հուզու-
լընա գապուլ օլընմըշ տըր : Քէզա
Մ. փափրիքօֆ Ռուս հարպիյէ
նազըրը ժէնէրալ Գուրոֆթիւնէ.
էրքեան հարպ րէիսի ժէնէրալ Ջա-
խարովալէ խարիճիէ նազըրը գօնթ
Մուրափիէֆէ զիյարէթ իտուպ,
Միւթէվէֆիա Ջար իւլիւնէի Ա-
լէքսանդրն մէզալը իւզէրինէ տէ
ուսուլ Պուլկար օրտուսու նամընա
օլարագ պիւր աղըր քօրօնա վազ
իթմիշ տիր :

— Ռուսիստան Պուլկար հիւքիւ-
մէթինէ իսթիւնէք իսթիգրապ իլէ
պուլկար հիւքիւմէթի ուսուլ պօրճ
լարընը էօտէմէկէ վէ տիւրէն չը-
գարմըշ օլտըրը պաթիւթիւրը գալ
տըրմաղա գուլլանաճագ օլտըրընը
Պէրլին կազէթալարը պէյան իթ-
մէքտէ տիրէր :

— Բուէնա Ֆէրիսինա հարպիւթ-
լէրինին պու ալ գարֆընտա Ս.
Բէթէրպուրկա կիտէնէկի պաղը
կազէթալարտա կէօրիւմիշ տիր :

— Պուլկար հարպիյէ նազըրընը
պէյանընա նազարէն պուլնտան սօն
կրա պուլկար օրտուսու գապըթա-
նը Ռուսիստա իքմալը թահսիլ
իտէնէքլէր իմիշ :

ՍՈՒՋԱՐԵՊԷ

—(—)

Մուհաճիւպէ հազըրնտա ալընան
էն սօն հաժմատիւնէն նազարէն
Պէրլէր Պէթօֆթիւթէնին արգա-
սընա կէշուպ, ինկիլիլ օրտուսը-
նըն Գաթ իլէ օլան միւսագաթընը
վէ չըմէնտըրէր խաթթընը քէմիշ
լէր : Պու հալտէ Լօրտ Ռօպէրթս
պիւր նէկ մուհաճիւթէ ալթընտա պու-
լընմագտա իսթիւթէ մալիթիւնէքի
գուլվէթ մալիւմ օլտուրը իւզըրէ,
Պէրլէրտէն բէք զիյատէ տիր :
Պէրլէրին գուլվէթի օլ ճիվարտա
30,000 քիշի վէ 90 թօփտան ի-
պարէթ իմիշ :

— Էվլէթի նիւսիւթիգտէ Եաղ-
մըշ օլտըրըմըզ իւզըրէ Մէգանթա-
ֆօնթէյն քէօլիւնտէ ինկիլիլէր-
տէն 600 քիշի էօլիւ վէ Եարալը
վէ 800 քիշի Եէսիւր տիւշմիշէր
իտի : ինկիլիլէրին պու մաղու-
պիյէթիւնէն Պէրլէր ճէսարէթ.
լէնուպ, Նաթիլ էյալէթիւնտէ տա-
խի իլէրի Եիւրիւմէկէ պաշլամըշ-
լար վէ Լէտիսիթի ճիվարընտա ին-
կիլիլ Եէտիւնտէ պուլընան մաշալ-
լէրի Եէնիւնտէ էլէ կէշիւմէք իշիւն
զայրէթ իթմէքտէ տիրէր :

— Սէֆթիկ ճիվարընտա վուգու-
պուլան սօն մուհաճիւպէտէ ինկի-
լիլէր պէսիլէք թէլէֆիյալթա կէ-
րի սիւրիւմիշէր : վէ գապըթա-
լըն հէման Եարալը Եարալանմը-
տըր :

— Ինկիլիլէրա հարպիյէ նէզարէ
թի իրլանտալըրտան միւրէքէպ
պիւր բիտտէ օրտու թէշէլի իթմէ-
յէ գարար վերմիշ տիր :

— Անկիւ-Պօէր մուհաճիւպէտէն
նիհայէթ վերիւմէք իշիւն պէօլիւք
տէվլէթլէրին միւստալէլէսինի իս-
թիւրհամ իթմէք իւզըրէ Էվրոպայա
վէ Ամերիկայա կիտէնէք օլան Պօ-
էր հէյլէթը մախսուր Նաթիլիյէ
վաալը օլուպ, թարանալ վէ Օ-
րանթ մէմէքթիւրին սէրպէսթի-
յէթի թամմէսի մուհաճիւպէ վէ
թէէմին օլընմագտան սօնրա
հարպա նիհայէթ վերիւմէքէկինի
իւան իթմիշէր տիր :

—(—)

ՄԻԻԹԵՆԵՎԱԿՅԷ

Ռուսիս հիւքիւմէթի Աճէմիստա
նա իքի գօմիսիօնը մախսուս Եօլ-
լամըշ տըր : պուլկարտան պիւրի
Ռուս մալիյէ նէզարէթիւնին պէօ-
լիւք մէմուրարընտան պիւրիսինին
թահթըլ իշիւն պէսիլէ վաալթալարըն
թէտքիթի իլէ օլտաշաճագ վէ ի-
քիւնթի քօմիսիօն իսթ միւհէնտիւլըր
տէն միւրէքէպ օլուպ կապկասիս-
տան թէհիւնա (Աճէմիստա) փալ-
թալտը) գաալար Եափըրմագ չը
մէնտըրէրին կէշէնէք Եօլարը մու-
ալէնէ իտէնէք տիր :

Իշպու չըմէնտըրէր իսթթըր
կարտան պաշլալարագ Երեւան
Թէպրիլ Եօլը իլէ Թէհիւնա գա-
տար ուզանաճագ տըր :

— Բէթէրպուրկտան Եաղըրուպ
Բօլիթիլ Գօրքսթօնտան կապէթա-
սընտա նէշը օլընան պիւր մէթուպ
տա պէյան օլտըրընա նազարէն,
պուլնտան իւշ սէնէ Էվլէ Ռուսիս-
իլէ Աւստրիա պէնիւնտէ հասըլ օ-
լան պիւր իթթիթիք գաթի իւ-
զէրինէ Պալքանտա ալալ պիւր
կէօնա թէպէտտիւլտա մէյտան
պարալըմալաճաղընտան պաշա իլէ,
Մաքթիսիս գօմիթէսթի խիթա
պէն, Մաքթիսիստա գարըլըզ-
լըզըն գուհուրընա վէ օրտա չիմ-
տիլէք պիւր թէպէտտիւլթա Աւս-
տրիստան պիյատէ Ռուսիս միւսա
տէ իթմէլէնէկի սէօլլէնմիշ տիր :
— Աթրիպտա ինկիլիլէրին կու-
էնա նամ միւսթէմիլգաթթըն Եէրի-
լէրի օլան Ալանթիլէր ուսուլմէն
ինկիլիլէրէ գարըլը իսթան իթմիշ
օլտըրըրը թէլէկրաֆար պէյան
իթմէքտէ տիրէր :

— Պէրլիգա գարըլը Լէոփոլտ քէն
տիսինին թէքմիլ էվազը ու աքա-
րաթը միլլէթէ իհտա իթմիշ տիր :

— Պիւրլիսէն վերիլէն մալիւմա-
թա նազարէն, էօնիւմիլգտէքի մու-
լիս 5 տէ Աւստրիա իմքէրաթօրը
Ֆրանց Եօզէֆ Պիւրլիսէն զիյարէթի
էսնասընտա իմքէրաթօր վիլէնթի
իլէ պէրապէր թարանալալ մուհա-
րէպիսինէ նիհայէթ վերիլմէք ի-
շիւն զայրէթ վէ թէվաալթ իտէ.
չէքլէր իմիշ :

— Գօրէա հիւքիւմէթի Էվրոպա
կապէթալարընտան պաղըլըրընտա
կէօրիւլտիկինէ նազարէն, Ռուսիս.
նըն թէքթիթալընը գապուլ իտուպ
Մօզալմօտա Րուսարա պիւր րս-
թաիօն թախսիս իթմիշ տիր :
Մէզքիւր սթաիօնըն նէզարէթի
Րուս գօնսալընտա իհալէ օլընմըշ,
Գօրէա Ճաքոնիսըն Գօրէա սէ-
վահէլիստէ թէլիլ թիլիկրաֆ թէ
էսիս իթմէք թէքթիթիւն իտտ
իթմիշ տիր :

Շու նօթթա իւրվէ իտէրիլ քի
պու հաժմատիս Րուս մէնպաալա-
լընտան ալընմըշ օլմաղլէ, անըն
նէ տէրլէն սահիհ օլտըրընը պիւր-
նէ մէճնուլ տըր :

— Բարիլ սէրկիի ուսուլիսի րէս

մէն քիւշպա օլընտր : Բարիլին
հէր թաթաֆը պաշտօնալար իլէ
թէլիլն օլընմըշ : պու միւսապէթ.
լէ թիւսթէթ նազըրը վէ Եւսթու-
րիլէթ իլէիսի Մ. Լուպէ նուլթըր
լար իրաա իտուպ «սէրկիտէ հէր
միլլէթին իլիմ ու սանաաթըն սէ.
մէրէլէրինի մէյտանա գօնուլմագ-
լա տարըն թէրագըլաթընը կէօն.
թէրմէքտէն մաաաա սուլհ ուսուլի.
նին պաքաաընա վէ միլլէթլէր պէյ
նիւնտէ իթհաա ու մուհապէթին
պիւր գաթաաա գապիլէշտիլմէսի.
նէ վէսիլէ օլաճաղընը վէ Ֆրանսա
քէնտի մէսլէքը գաաթիլմէսի իւզըր
միլլէթլէրին սաաաթթիլնէ պու սէր.
կի իլէ վաարթա օլաճաղընտան սո-
լալը իթթիլալը իտէր» տէմիշէր
տիր :

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդ մէջ Յրանալի, Տալկաս.
տաւի, Եղիպտոսի, Պարսկաստ.
նի, Պոլկարիոյ եւ Ռուսմիլիոյ
G. & M. Madtheossian freres
8 Rue du Croissant
PARIS

Յանձն կառոււմք կատարել՝ զգի-
տեղինաց, ըմպիւնաց, ուստաթի եւ ալ
ամեն տեսակ պիտոյից յանձնարարու-
թիւնք, միւլիւ մէկ ֆրանք արժողա-
թիւնք, հարաւանկան օթիլի համար ի-
րեղեններ, ինչպէս նաեւ զեղալմանա-
ներու (droguistes), թօրկիւնրու եւ
ալ արհեստաւորաց վերաբերեալ վի-
րուական եւ գիտական գործիքներ,
զեղօրէք եւ գրեանք Բարիլի ամենա-
աղաքանակարգ վաճառատուններէ, հա-
տաաւթիւններէ կամ գործարաններէ
գնեթով, իրենց նշանակեալ իսկական
գնեթով կուգարկենք contre rembour-
sement եւ կամ արթէք ուրիշ ու է
յարմար եղանակով գանձեթով :

Մետաքսեղէն, բրդեղէն, բամպակե-
ղէն եւ ալ Ֆրանսական ու Անգլիա-
կան նորաձեւութեանց վերաբերեալ ա-
մեն կարգի արտադրութեան փոքր թէ-
մեծ վաճառատանց եւ մասնաւորաց
հաշտոյն կատարեալ ձեռնհասութեան
գնեթներ կը կատարենք փոքրաքանակ
թէ մեծաքանակ եւ ուղղակի ֆապրի-
քաներէ, ամեն տեսակ գունաւոր թէ
ճերմակ աղամոնդներու եւ մաքրիտ-
ներու գնեթներ եւ վաճառութեան կը
կատարմը երաշխաւորեալ ապահովա-
գոյն միջոցներով : Ամեն տեսակ տեղե-
կութիւններ կը հաղորդեմք միշտ բա-
տոյգ աղբիւրներէ քաղեթով : Կրտսեմ.
նեմք ալ ընդ ալըր նամակներ ի-
խանակութիւնք, տոնիլիքներու, կա-
լուածոց եւ փոխանակագրոյ դանձաւ
գը կը կատարենք արեւտրական ու սե-
ղանաւորական չրջանակներ վերաբե-
րեալ ամեն տեսակ գործողութիւններ :

Յառաջիկայ 1900ի Արեւուտանդէ-
սը (exposition) այցելիլ շախաթողաց
ինչպէս նաեւ ուսանողաց եւ ալ ամեն
զարակարգի ուղեւորաց ամեն օգտա-
ւէտ տեղեկութիւններ կը հաղորդենք
եւ գիւրութիւններ կրնձալինք :

ԵՐԱՇԽԱՆՈՐԵԱՆ ՈՒՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ
ԽԻՍՏ ՀԱՄԵՍՏ ՊԱՅՄԱՆԵԹ
Կ. եւ Մ. Մաթթեոսեան եղբայրք
6-20

ՉԱՏԿԱՆԱՆ «ՉԵՐԻԷՐ»

Մեծ խնամքով և ընտիր իւղով
պատրաստուած Չատկանան Չե-
րիւրներ կը վաճառուին Սթանբուլի
գարեջրատունը :
Գիները գիւրամատչելի :

Отговорникъ Н. Драгуевъ